

*Humanisme
en het heilige*

*Een vrijzinnige visie
op de vreemddeling*

Laurens ten Kate

28 januari 2020

Filosofisch Café Hoogeveen

- **Wat moeten vrijzinnigen en humanisten met de 'erfenis' van het christendom in onze tijd?**
 - 1. Naar het christendom kijken met de ogen van een vreemdeling**
 - 2. Onderzoeken op welke manieren ook *in* het christendom de vreemdeling een centrale rol speelt**
 - 3. Die vreemdeling heeft iets te maken met... het heilige**
- **Veel historische vragen, maar ook een actuele urgentie!**

Ons programma:

- 1. Wat is eigenlijk 'heilig'?**
 - Heilig als religieus begrip, maar ook als humanistisch woord!
- 2. Het werk van de Duitse moslim-schrijver en denker Nawid Kermani**
- 3. Hoe kijkt een moslim naar het christendom? En naar het humanisme?**
 - Een stukje hedendaagse verbeeldingstheorie
 - Het beeld zelf wordt tot het vreemde!
- 4. In het jodendom en het christendom is de vreemdeling ook een belangrijk thema**
- 5. Christendom en humanisme delen in dezelfde cultuurgeschiedenis**

Navid Kermani (1967)

- Iran
- Schrijver, journalist
- Hoogleraar oriëntalistiek in Bonn
- Mijn blog op <https://voormeervrijzinnigheid.nl/blogs/>

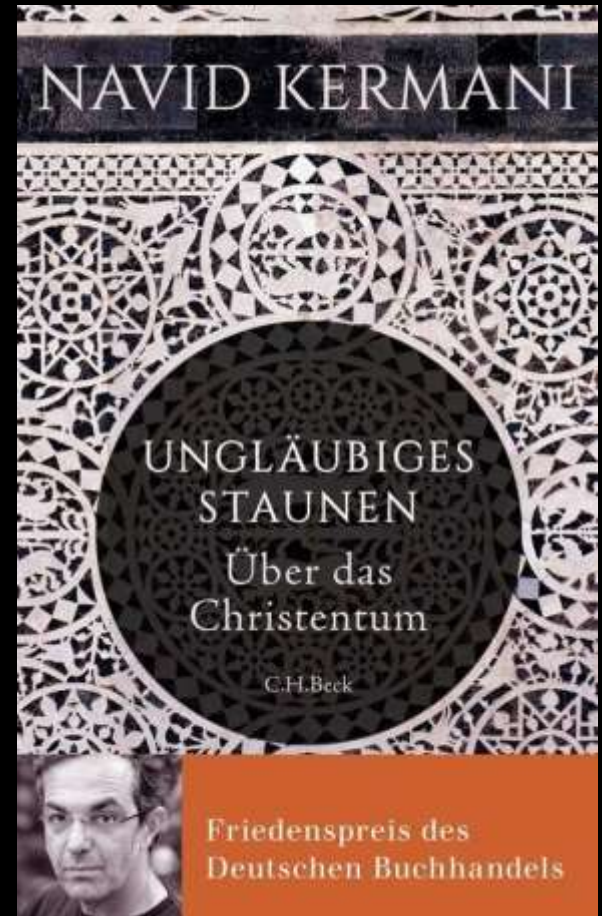
**Kermani
presenteert de
vluchteling als
heilige indringer**

**Heilig is *sacer*:
insnijding,
scheiding, breuk
(Latijn *secere*)**

***Einbruch der
Wirklichkeit. Auf
dem
Flüchtlingstreck
durch Europa
(2016)***

- In 2015 publiceert Kermani een heel ander boek...
- ... of toch niet?
- *Ungläubliches Staunen. Über das Christentum*
- Hij kijkt naar het christendom en zijn beeldcultuur...
...als vreemdeling...
...en hij verbaast zich als ongelovige...
...over de religie der ongelovigen

Mohammed ontvangt de openbaring
van de engel Djibriël - 13de eeuw

Fra Angelico (1395-1455)
Annunciatie, 1433

- Maria met Christus en twee heiligen
- Ca. 600 na Chr.

**Giotto, De ontmoeting
van Joachim en Anna
bij de Gouden Poort
Scrovegni-kapel Padua
Ca. 1304**

**Het beeld als ruimte...
...waarin het wonder
plaats vindt...**

**De ruimte *is* het
wonder: de dubbele
betekenis van de
poort**

- De intieme ruimte van de kus...
...de handen die strelen...
... de blikken die niets meer zien dan ruimte...
- De aureolen die de ruimte van de kus markeren

**Albertinelli
Visitatio
1503**

- **Het wonder opnieuw,
net als bij Joachim en
Anna...**
- **De nadruk op de
ouderdom van
Elisabeth...**
- **en de maagdelijkheid
van Maria**

Marc Chagall 'Abraham and Three Angels' 1966

- **Van Genesis 18 naar Lucas: opnieuw een bezoek van de goddelijke vreemdeling...**

Fra Angelico, 1423

Besluit

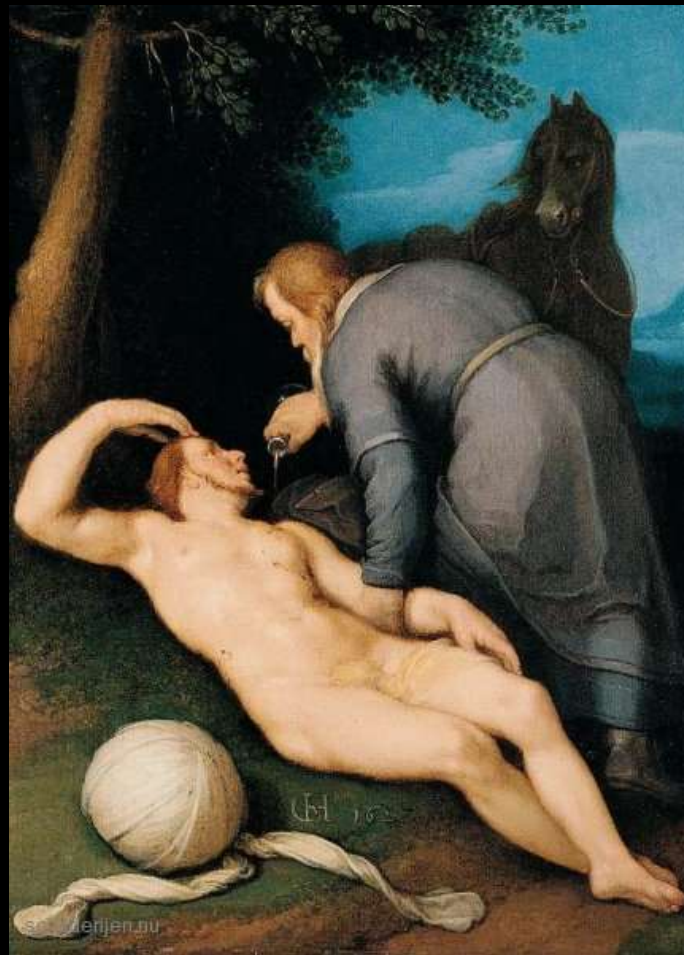
1. In een wereld van *xenia* kan de mens alleen maar dwalen
2. Dit dwalen wordt in onze culturele tradities positief beoordeeld
3. In een wereld van *xenia* wordt de vanzelfsprekende identiteit van de *philia* problematisch
4. De mens moet zichzelf en de wereld telkens opnieuw 'uitvinden', en in dit 'telkens opnieuw'
5. ...ligt een onbeslisbaarheid besloten: Ben ik, is die ander vriend of vijand?
6. Deze onbeslisbaarheid markeert de spanning tussen vrijheid en verbondenheid in onze tijd...
7. ...tussen neoliberalisme en populisme

Epiloog

- **Van de vreemde naar de naaste...**

'Wie is mijn naaste?'

De 'barmhartige Samaritaan' – Lucas 10: 25-37

Cornelis van Haarlem
1627

De priester, de leviet...
'En hij zag hem, zeer getroffen,...'
Naardense Bijbel, 2004

Giacomo Conti
1813-1888

Meester van de barmhartige Samaritaan - 1537

- **Wie is nu 'getroffen'?**
- **De Samaritaan verplaatst zich in de ander**
- **De ander 'verplaatst' zich in de Samaritaan:**
 - **'splangnisthai'**